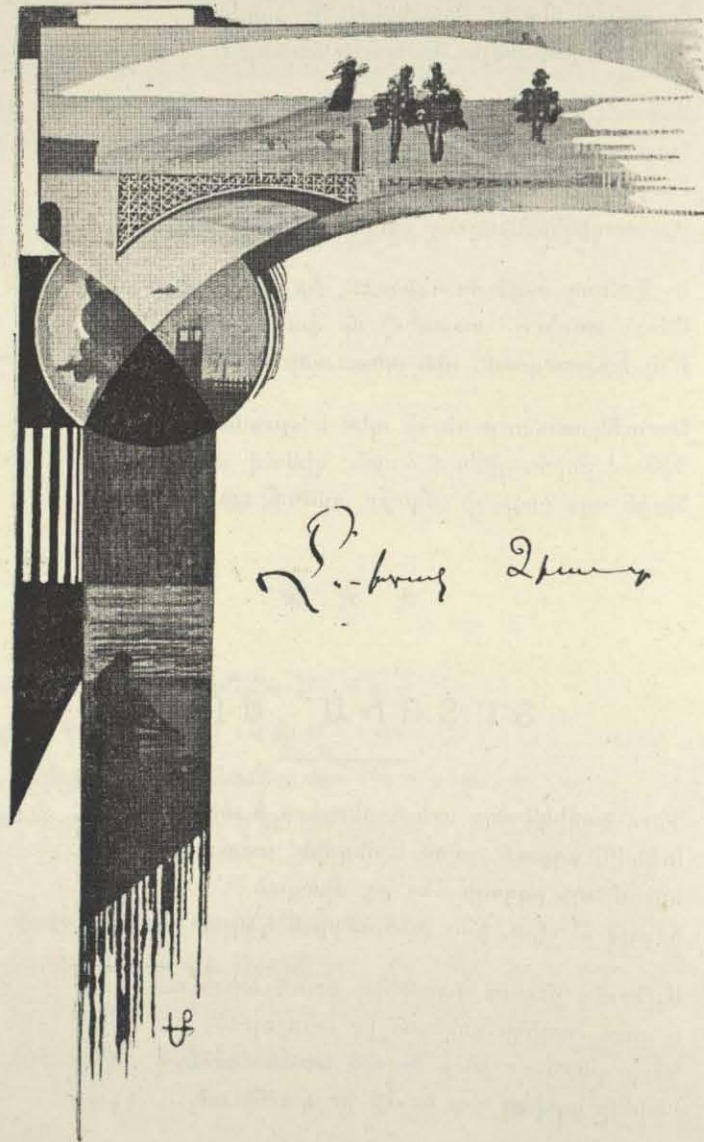

ՆԿԱՐ Մ. ԶԷՊԱՊԺՆԱՆԻ

ԶՈՒԽՏԱԿ ԶԻԱԻՈՐ⁽¹⁾

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

ՀԱՅԿԱԶՆ ՎԱՐԳԱՆԵԱՆԻՆ

Մեր գիւղին գարունը մեղեդի մըն է քնքուշ, անուշաբոյր, որ կը բխի պուրակներուն խորունկէն, աղբիւրներու անհամար աղբիւրէն ու ծորակներէն՝ անվերջ, օրեր, ամիսներ շարունակ, մինչեւ որ հանգերը ծածկունքին կանաչութիւններով ու միայն լեռներուն գորշ կարկառները մնան անփոփոխ:

Շատ կանուխէն կը սկսի կեանքը եղիներուն մէջ: Ամէն կողմէ բաշի ու բրիչի ձայներ կը լսուին, խառնուած սիրերգներու, արշալոյսին չափ քաղցր ու փափուկ: Հաճոյքով կը գատին հարուստն ու աղքատը, ծերն ու պատանին: Մեծ ու պզտիկ, ամէն ոք ժիր մշակն է իր հողերուն:

Բ.

Գարնան այդ օրերէն տուտու մըն է որ պիտի ծագի: Մարդ մարդասանք չ'երեւար դեռ դուրսը: Յաճուկ պատուհաններու ետին, տեղ տեղ լոյսեր կը սլալան: Այդ քստաններու աշխատանքին համար պատրաստ-

աութիւններն են որ կը տեսնուին: Պէտք է ծրարել, մէկտեղ տանիլ օրուան պաշարը, համով ուտելիքներ, ըմպելիներ քաղցրահամ ու չոր պտուղներ:

Այդ միջոցին սակայն ո՞վ է ան որ գետեղբը կը թափառի շուարուն, ինչպէս ուղեկորոյս ճամբորդ մը: Ե՞րբ, ուրիշ՝ եկած է եւ ի՞նչ համարձակութեամբ: Մարդ չի հաւատար իր աչքերուն, նոյն իսկ չի կրնար գուշակել որ ան Շուշանիկն է, գիւղին ամենէն չուսն եւ աղուոր հարսերէն մէկը: Երեսունը անցած է, բայց իր թարմութիւնն ու գեղեցկութիւնը մնացած են անաղարտ, ինչպէս նոր բացուած վարդ մը: Խորշակ մը խլեր՝ զինքը նետեր է աւազուտին վրայ: Իր դէմքը կը կրէ թախիծ մը, հաղիւ նըշմարելի կիսամութիւն:

Շուշանիկ կ'ունկնդրէ մերթ ջուրերուն, կարծես չափելու, համեմատելու իր հոգիին խռովքը կոհակներու թաւալուն մոռունչին հետ: Անոր ոտքերուն առջեւ նետուած են ցանուցիւր գետնիկի կտորներ: Կը վերցնէ քանի մը հատ անոնցմէ ու սահանքին մէջ կը նետէ: Յետոյ իր նայուածքը կը սեւեռէ գիմացը, գետին անդիլի եղբքէն պարսպաման բարձրացող Անկլանի քարին, ուրիշ տարիներ առաջ գետամոյժն եղած է Կաւօ Մաման: Ու կը վերյիշէ մանրամասնութիւններ անոր անձնագոհու-

(1) Այս պատմութեամբը մին է Ակնայ աւան-դութիւնները, բարձր, յիշատակները ոգոյ սիրուն էջերու հաւաքածուի մը զոր Թորոս Ազատեան ի լոյս կ'ընծայէ բիշ օրէն՝ Մելքոն Քէպապետեանի խորհրդանշական նկարներով զարդարուած գեղատիպ հատորով մը:

թեան սրտառուչ դրուագէն զոր պատմած են իր մեծունաբը: Ու ջուրերու յատակէն սարսուռ մը կուգայ ցնցել իր հոգին: Իրեն աշնպէս կը թուի թէ կը նուագի հետզհետէ վարդապետն զուլը իր աշտերուն:

Անհատնում հարցումներ, շփոթ, անկապ խորհրդածութիւններ կը խուժեն իր մտքին մէջ: Յանկարծ կը ցրուին անոնք իր սիրականին պայծառ տեսիլքին առջեւ, որ հիմայ, ամէն ատենէ աւելի ուժգին կը լուսաւորէ իր հոգին: Ինչո՞ւ եկած է այդ տեղ, ամայի ափը Եփրատի: Արթնցա՞ւ արդեօք իր կեսուրը, այդ անսիրտ ջատուկը որուն երեսը անգամ մըն ալ չտեսնելու որոշումը կրցած էր տալ վերջապէս: Խալկէ խոց եղած էր դուռ դրացիի առջեւ: Ամէնուն քամահրանք մը, բամբասանք մը բրած էր ան իրեն հանդէպ: Շատեր իր վայր տուած էին: Այդ բոլորին պիտի հանդուրժէր, եթէ գիտնար որ շուտով պիտի վերադառնայ իր գլխաւորը: Ամէն ինչ պիտի պատմէր անոր, առանց քաշուելու: Վերջապէս ի՞նչ բրած էր: Տակաւին տղամարդու երես չէր նայած շփոթ շիտակ. զոյգ մը խօսք չէր փոխանակած անձանթի մը հետ: Տափ տարի անխօս մնացած էր: Սակայն երբեք գնահատուած չէր իր հարմութիւնը: Միակ միւլթարութիւնը այն եղած էր որ սրտակից մը ունեցած էր, փութուլը, իր դասընկերուհին որմէ անբաժան եղած էր մանկութեան օրերէն ի վեր: Անոր այցելութիւնը կ'ընդունէր յաճախ: Կը պատահէր որ փութուլ արտօնութիւն առած ըլլար իր քով մնալու, երբեմն գիշեր ատեն: Ան ալ խաբիպի տէր էր: Միեւնոյն կարօտը ունէին երկուքն ալ: Կը խօսէին իրենց սպասումի դառնութիւններէն, իրենց սրբատաճատորներուն հետ փոխանակած գրութիւններու մասին, անտուններու հոգեպարար աշխարհէն: Մեկներ եւ Ալակեօղլուներ կը յօրինէին միատեղ:

Բայց փութուլ շատ աւելի բախտաւոր եղած էր իրմէ: Իր կեսուրը անհանգիստ չէր ընել զինքը եւ ո եւ է կասկած չէր սրնուցաներ իրեն նկատմամբ: Շուշանիկի՞նը:

Անտանելի դարձած էր ա՛լ: Քանի մը օր առաջ տակաւին, երբ փութուլ այցելուութեան եկած էր իրեն դարձեալ, առանց ստուգելու և ո՞վ գիտէ թերեւս գիտակցաբար, կեսուրը ասդին անդին բամբասանքի սկսած էր, ըսելով թէ իր հարսը օտար մարդու հետ կը տեսնուի, հաւատարիմ չէ իրեն: Ու շատեր տկանջ կախեր էին անոր խօսքերուն:

Այս դէպքին վրայ, Շուշանիկի համբերութիւնը հասած էր: Որոշած էր վերջացնել իր կեանքը: Սակայն անտես ձեռք մը կ'արգիլէր կարծես, եւ իր համարձակութիւնը կը փշրուէր: Դաւնօրէն հեծկլտաց:

Քիչ անդին, դէպ ի աջ, ուռնիներով, բարախներով ու ցարախներով շրջապատուած ջրաղաց մը կար: Կարծեց իմանալ անոր արագ արագ բանիլը: Ականջ դրու: Սխալած էր: Խուամբ մը ձիաւորներ էին որ կուգային հեռուներէն, սրարշաւ: Շուտով խումբը եկաւ անցաւ ու կորսուեցաւ ծառուղիներուն մէջ: Սուրհանդակն էր. արշալոյսին հետ կը մտնէր քաղաք:

Գ.

Շատ սիրած իր երգերէն մէկը բարձրացաւ յանկարծ Շուշանիկի շրթներուն ու հոն մնաց անձայն: Որքա՛ն հաճոյքով կ'երգէին միշտ փութուլը եւ ինք: Ատիկա բաժանման երգն էր իրենց սիրականին: Եւ ամէն անգամուն իր դէմ կը տեսնէր Գեւիկը, ճամբորդի հազուստ կապուստով: Անոր վերջին խօսքերը բուխսիրտ, տասը տարիէ ի վեր չէր մոռցած: Բաժանման այդ երգին բառերը երկաթի կտորներու պէս կուլ տուաւ, փոխանակ դուրս տալու:

Գընամ ու գընամ կ'ըսիմ,
ես կ'երթամ, բարով մընացէ՛ք,
Ծաղիկ մի էմանէթ կու տամ,
վարդերուն մէջը պաշեցէ՛ք:

Այդ ծաղիկը ինք էր, սակայն իր սիրականին պատուէրը չէր գործադրուած, իր փափուկ, զգայուն հոգին նետած էին փու-

շերու մ'էջ, որպէս զի արիւնի, արիւնի: Ու տակաւին ի'նչ պատուէրներ տրուած էին իր անսիրտ կեսրոջը:

Ջուր ուզէ, գինի տուէ՛ք,
Աղուորիս խաթրը մ'աւըրէ՛ք:

Շուշանիկ ինքն ալ իր պատասխանը տուած էր խարիպին:

Կարմիր կապաւոր աղուո՛ր,
Դուն ո՛ւր կ'երթաս միաւոր,
Կեցի՛ր, Ս. Գէորգ հետդ գայ
Ու դէմի ալ չելլէ ձիաւոր,
Բռնէ դարիպիս թեւէն,
Անարեւ լեռներն օնցընէ:

Ս. Գէորգ արդարեւ ընկերացած էր իր սիրականին: Անիկա ողջ առողջ հասած էր Պոլիս, եւ հոնկէ ի'նչ գիրեր գրած էր իրեն:

Շուշանիկ կ'ուզէր երթալ համբուրել այն հողը, ուրիշ, իր սրտին ալ վրայէն՝ քիչ առաջ անցած էին գրաբեր ձիերը: Անոնց ոտքերու գոփիւնը կը հնչէր տակաւին իր ականջներուն մէջ: Եթէ գիտնար որ անոնք խապրիկ մը բերած էին խարիպէն, անոր դարձը աւետող խապրիկ մը, կը վազէր տուն, կ'անցնէր գաղտագողի պարտէզին ցանկապատէն, կը փակուէր իր սենեակը, իսկ եթէ իմացուած ըլլար փախուստը, այն ատեն կ'իյնար կեսրոջը ոտքերուն: Կ'ուզէր հեկեկալ, աւելի խորունկ քան գետին ձայնը, բայց իր կոկորդը կը սեղմըւէր ցուազին:

Առտուան զգիւնը եկած էր խաղալ իր երկար վարսերուն հետ: Արցունքի երկու կաթիլ ալքեցին իր սպիտակ մատերը, որոնք անզգալաբար կը քակէին հիւսկէնը իր ծամերէն մէկուն:

Ձիւս մը քառատրոփ անցքը լսեց մէկէն: Մտիկ ըրաւ: Արձագա՞նդ էր արդեօք որ կը կրկնուէր դեռ ականջներուն մէջ: Տրոփիւնները դանդաղեցան տակաւ: Ձիաւոր մը ըլլալու էր, որ սակայն կարծես իրեն կը մօտենար: Վեր նայեցաւ արդարեւ տեսաւ զայն ու լսեց անոր ձայնը որ ին-

կաւ վար՝ Լոյսի կտորի մը պէս յստակ, բարախուն:

Ա՛յ իմ խատուտիկ հարսնո՛ւկ,
Ջրեղերն ի՞նչ կու բանիս:

Որո՛ւնն էր արդեօք այդ անծանօթ ձայնը: Այլայլեցաւ: Անգամ մըն ալ, այս անգամ ուշի ուշով նայեցաւ վեր, տեսաւ նուրբ, ոսկեգոյն մետաքսէ ապարօշ մը որ կը ծածանէր դէմքին շուրջը: Սիրտ առաւ այդ երեւոյթէն ու պատասխանեց.

Ղարիպս է դարիպ երկիր,
Ես անոր ցամբան կու պահիմ:

Համբարդը վերէն սրտազին շեշտով մը շարունակեց.

Հարսնո՛ւկ, եկո՛ւր պագ մի տուր,
Ղարիպէդ խապրիկ մի կուտամ:

Շուշանիկ չգիտցաւ թէ ի՞նչպէս իր շրթունքները համարձակեցան ըսելու.

Պագ մի չէ, երկուք կու տամ
Ղարիպէս խապրիկ բերողին,
Պագ կուտամ ու պագ կ'առնիմ,
Պեհ կու տամ մէկալ օրերուն:

Ձին վրնջեց, ոտքերը դարկաւ գետին համաչափ, կարծես ուզելով հասկնել թէ թէ ինք ալ գիտէ իմաստը այդ սրտառուչ խօսակցութեան որ տեղի կ'ունենար իր ներկայութեան: Իր տէրն է որ կը ձայնէր.

Հարսնո՛ւկ, ելի՛, վե՛ր եկու,
Ես ի քու դարիպդ իմ եկեր:

Շուշանիկին աչքերը ըմպեցին այն լուսաւոր քաղցրութիւնը որ կը պարուրէր գիմազիծը իր սիրականին: Ձէր հաւտար իր գոյութեան: Երազի մէջ էր արդեօք: Ձգաց ու կարծես շօշափեց վարդակարմիր բռնկումը որ կը քալէր իր երեսին: Մարմինն համակ բոցերու մէջ նետուած էր: Մոլորած կաքաւի նման կ'ուզէր վեր թռիլ ու հանգչի՛լ, հանգչի՛լ խարիպին ուսին վրայ: Կասկած չունէր, իր ամուսինն էր, սակայն լաւ մը համոզուիլ պէտք էր.

Աչուիդ դարիպիս աչուին,
 քանի անոր ձանը չի՝ մանի:
 Ճէպէդ ու ծոցէդ կ'ուզիմ,
 ճեսնիմ նո՞ւն կու տաս Թը խնծոր:
 Նուն կայ հազար հատ ունի,
 Հազար պագն ալ ո՞ւր կ'ուլի:

Շուշանիկ ուղղուեցաւ վեր, իր սիրա-
 կանին ձայնը ականջին.

Երկու սէրն ուր մէկ ըլլի,
 Հազար պագն ալ Թեզ կ'ուլի.
 Եկո՛ւ նիստ ձիո՛ւս ետին,
 Ուր լընինք ձի ու ձիաւոր:

Դ.

Նստած ձիուն քամակը, խարիպն իր
 հարսին հետ տունին ճամբան կը բռնէ:

Կանուխ է դեռ: Կենդանութեան ոչ
 մէկ նշոյլ գետին բոլորտիքը: Ծառերուն
 խորունկէն սոխակներուն երգը ազօթքի մը
 չափ քաղցր կուգայ սիրազեղ զոյգին: Ա-
 նոնք կը բարձրանան սալարկուած զառի-
 վերէ մը որ գիւղ կ'առաջնորդէ գիրենք:
 Կ'անցնին Ս. Կողմոս-Դամիանոս-անարձաթ
 բժիշկներուն քովէն ու թմբկներու, ծաղ-
 կած նշենկներուն ներքեւէն: Անոնք առու-
 ւան բոյրով կը զինովնան: Բաւերը խու-
 սափած են իրենց շրթունքներէն:

Ձեն կրնար խօսիլ, հարցում ուղղել ի-
 րարու: Իրենց հոգիները կ'ունենդրեն տար-
 բեր ապահով ձայնի մը որ կը բխի իրենց
 սիրտերուն ակունքէն: Կը մտաբերեն եր-
 ջանիկ օրը իրենց ամուսնութեան: Տաք
 տարի առաջ, հարս ու թագաւոր, ձիերուն
 վրայ նստած, օրումն ձիոյ ալ ժամուն,
 հարմեւորներով, երգով ու նուագով ժա-
 մէն տուն գացած էին անոնք: Իրենց այն-
 պէս կը թուէր թէ ալ երջանկութիւնը
 հիմա՛յ կը զգային: Հարսանեկան նարօտին
 տեղ Շուշանիկի թեւերը կ'օղակէին Գեւի-
 կը, նժոյգին վրայ:

Ձիաւոր զոյգը կը կենայ տունին առ-
 ջեւ: Դուն է կը զարնուի:

Մարի'կ, եկո՛ւ, դուռը բա՛ց.
 Ղարիպ որդեկդ իմ եկեր:

Դուռը չի բացուիր սակայն: Ճուհար
 Տուտու չի հաւատար: Իր որդեկը խարիպ
 երկիր է: Ան քանի մը տարիէն սիլայ պիտի
 գայ: Ինչե՛ր խոստացեր է ընել այն օրը,
 երբ իմանայ թէ ան ճամբայ է ելեր: Ինչ
 մ'ատաղներ, ուխտեր: Մինչեւ կաթնաղբիւր
 իր մինուճար որդեկին դեմ պիտի երթայ:
 Բեռնով ու բաշով պիտի դառնայ իր տղան,
 լուս աչօք, որպէս զի գեղն առունաս տեսնէ
 ու ինք հպարտանայ: Ճահեւուկ հարսի
 տէր, գիշեր հասղայ ո՞վ դուռ կը բանայ
 օտար ճամբարդի:

Դուռը կրկին կը զարնուի:

Ճուհար Տուտու կը ձայնէ անտարբե-
 րութեամբ դրան ետեւէն.

Գնա՛ աս գեղին վերել,
 Հէլպէթ աս գեղն ալ խան ունի:
 Պառկէ՛ւ անուշ բուն եղի՛,
 Հէլպէթ աս մուծը լոս ունի.
 Մուծն եհայ ու լոսը գայ,
 Մարիկն իր որդեկը ֆանջնայ:

Ձիաւոր զոյգը սրտաբեկ ետ կը դառ-
 նայ քաղաքին ուղղութեամբ: Ճամբուն
 վրայ երկու աշխատաւոր կիներ կը կենան
 ու կը դիտեն այս տարօրինակ տեսարանը:
 Շուշանիկ ծածկած է իր գէմբը: Գեւիկ կը
 ճանչցուի դժուարութեամբ: Զոյգը կը հե-
 տեւի դետեղրի ճամբուն: Կ'անցնին Վանքին
 կամուրջէն ու ա՛լ չի տեսնուիր: Անոնք
 ձիուն վրայէն վերջին անգամ կը դիտեն
 իրենց հայրենի լեռները, որոնց կատարին
 արեգակը դեռ նոր նետած է ծիրանի
 սրտմուճաններ, ա՛յնքան մաքուր, պսպը-
 դուն:

Ե.

Մուծը գնաց լոսն եկաւ,
 Ո՛ւչ որդեկ կայ, ո՛ւչ հարսնուկ:

Անգլիմադրելի կ'ըլլայ խղճի խայթը
 Ճուհար Տուտուին, երբ ա՛լ կը համոզուի

թէ՛ իր սիրական Գեւորին է եղեր գիշերային ճամբարդը:

Մտքին մէջ կը գամուի կը մնայ հարցում՝ մը, որ իր պատասխանը չունենար, մեկնելու համար Շուշանիկի առեղծուածային փախուստը:

Ի՞նչպէս կըցեր էր ան առաջուրնէ միանալ իր ամուսնին, ձիաւորուիլ և անոր հետ տուն գալ:

Պատահարը տարաձայնուած է գեղին մէջ: Մինչեւ իրիկուն այցելուներ կ'ընդունի: Ոմանք իր աչքը կը լուսեն, միւրիւրիչ խօսքերով կը ջանան համոզել թէ պիտի գաման իր հարսն ու տղան: Կարելի՞ բան է միթէ հայրենադարձ տղամարդու մը համար իր մէկ հատիկ մայրը ուրանալ, զայն թողուլ յուսահատութեան մէջ ու հեռանալ:

Ոմանք ալ կարծես աւելի՛ կը խորացնեն անոր կսկիծը, երեսի՛ն տալով գործած սխալը: Ի՞նչ կ'ըլլար եթէ բանար դուռը, թո՛ղ օտար ճամբարդ ըլլար: Ուրիշի մըն ալ դուռը չգարնէ՞ր:

Դուրսէն անցնող մը մահտուն պիտի կարծէր, լսելով ձուհար Տուտուին սղքն ու կոծը:

Մըգայ լեւը ձուն է եկեր,
ես կ'երթամ, ո՛ւր շըւարիմ,
փշիդ տակը տե՛ղ արէ,
Ուր գամ տակը ծըւարիմ,
երբ փշըդ մէկդի անես,
Ձունին վրայ մեռանիմ:

Ձար նախագգացում մը գժբախտ մօր սրտէն կը վանէր ամէն յոյս ու ակնկալութիւն:

Դրացի, աղգական ամէն տեղ վնասուածքի ելան, բայց հետքը չգտան ձիաւոր գոյգին:

Որ մօր սիրտը պիտի գիմանար այս ցաւին, Տարիներ լման գաւկիդ կարօտը քաշէ, գիշեր ցորեկ անոր ճամբան նայէ, եւ օրին մէկն ալ աստիկ փուսիկ թող ելէ

գայ մինչեւ տան դուռը, ու երեսը չցուցուցած գամնայ, երթայ:

Մինչեւ լոյս արուն արցունք թափեց, գալար գալար եկաւ:

Մէկ կողմէն կ'ողբար իր անմահ Գեւորին: Առանց անոր ի՞նչ կ'արժէր այլ եւս իր կեանքը: Դառնօրէն լացաւ մինչեւ առտու:

Գացէ՛ք, փատ ու փուշ բերէ՛ք,
Անորդի մարիկն երեցէ՛ք,
երեցէ՛ք, մախիւր արէ՛ք,
Մախիւրն հովուն տուէ՛ք ուր տանի:

Միւս կողմէն իր աչքերէն չէր հեռացնէր անուշիկ, խելօքիկ դիմագիծը Շուշանին, որուն հաւատարմութեան վրայ զուր տեղը կ'սկսէր էր: Օր մը իր մէկ խօսքը երկուք ըրած էր: Ամէն մարդ իր հարսին գովքը հիւսեր էր, մինչ ինք շարունակ քամահրեր էր զայն: Հակառակ ատոր, անոր գէմքին վրայ գժգոհութեան արտայայտութիւն մը տեսած չէր բնաւ:

Կապարի բեռ մը կար խղճին վրայ: Իրեն չարութիւններուն պատիժն է զոր կը կրէր, եւ այն զօրաւոր հաւանականութիւնը թէ իր հարսը կրնար ամէն բան պատմել ամուսնին, բոլորովին տալիս ու վրայ կ'ընէր իր հոգին:

Այս մտածումներէն շուարած, ձուհար Տուտու վերկութեան իբր միակ միջոց խորհեցաւ մէկէն ի՞նք փնտռուքի ելլել: Ու լոյսը չծագած, ան իջաւ գիւղին մեծ զանիւրը, շտապով անցաւ այն ճամբաներէն ուրկէ խարիւղները երկիր կու գան: Գետին կամուրջին վրայ, պահ մը քիչ մնաց ինքզինքը ջուրը պիտի նետէր: Ետ կեցաւ: Թերեւս հանէր, գտնէր իր զաւակը, իր հարօր: Սկսաւ արագ արագ բարձրանալ գէտի ամալի սարերը: Բայց կորսնցուցած էր ճամբան, կորսնցուցած էր իր գիտակցութիւնը: Ձկար մէկը որ կարեկցէր իրեն, ցոյց տար այն ճամբեկը, ուրկէ խռոված սրտով անցած էին անոնք: Անյոյս ու սլա-

դատագիշտ հարց տուաւ իր շուրջի ամա-
յութեան.

կանա՛չ դաշտ ու դուր մէյտան,
ո՞վ տեսաւ իմ ծոյր ամիրան:

Լեռներն ու դաշտերը յուզուած՝ լեզու
եւան ու սրտասխանեցին.

Դուն ալ ուր ասօր եկիր,
Ան երէկ օնցաւ ցորեկուան:

Մէկը չգիտցաւ թէ ուր գացին անոնք,
Ջուխտակ ձիաւորը եւ որդեկորոյս մայրը,
Վասն զի անոնցմէ մէկը գիւղ չդարձաւ:
Կ. Պոլիս ԹՈՐՈՍ ԱԶԱՏԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ԿԸ ԾԱՌԱՅԵՄ ԵՐԳԵՐՈՎ

Հայրենիքին կը ծառայեմ երգերով
Հերոսն ինչպէս վերքերով.
Ամէն գարնան երբոր ամին ծաղիկներ
եւ երբ յորդին գետակներ՝
Նոյնպէս իմ մէջ կ'աճի ծաղիկ երփներանգ
Ու կը յորդի նոր գետակ:
Հայրենիքն է որ կը ծընիմ ծաղիկով,
Գետափունքէն խլն կելով:

Ամէն տարի երբոր հիւսէ ծիծեռնակ
Նոր խիւսերով իր բունակ,
Մտքիս խիւսով տաղարանըս կը հիւսեմ
Հայրենիքին իբրեւ սեմ:
Որքան խորունկ թըլին մարդոց իմ երգեր,
Այնքան կուտան խոր վերքեր:
Հայրենիքին կը ծառայեմ երգերով
Հերոսն ինչպէս վերքերով:

✱ ✱ ✱